

U Filadelfiji smo upoznali Viliijama ili Bila Dagleasa /William Bill Douglas/. Iako je njegovo ime bilo poslednje što smo Mirjana i ja o njemu saznale, bila nam je čast upoznati se sa njim tokom ovogodišnjeg džez festivala u Filadelfiji, nakon što je na saksofonu završio svoju izvedbu Ave Marije.

Doduše, Bila smo istog dana već bile srele, ali na sasvim drugom mestu i pod sasvim drugim okolnostima. Prilikom našeg prvog susreta, ako se tako može nazvati situacija u kojoj ste sa jednom osobom pod istim uslovima na relativno maloj udaljenosti, a vi ste svesni njenog prisustva, dok ona nije. To se upravo dogodilo nama i Bilu: u jednoj katoličkoj srednjoj školi za dečake u kojoj smo se tog prepodneva zatekli – mi u poseti, a Bil kao nastavnik muzike na času – odjednom se oglasio požarni alarm. Svi su tada morali napustiti zgradu, na čelu sa direktorom škole koji nam je bio domaćin. Dok smo stajali na ulici, pored nas je prolazila reka uzbuđenih đaka, profesora i administrativnog osoblja praćena začuđenim i blago zabrinutim pogledima prozlaznika koji su se mrštili čuvši prodoran zvuk alarma na pola puta između sirene i zvona.

U opštem metežu i žurbi spazila sam jedan sredovečni par koji se polako kretao u istom pravcu kao i ustalasana masa đaka. Jedna belkinja je vodila jednog tamnopusutog gospodina afričkog porekla pod ruku i kao da mu je davala uputstva kuda da ide. Ceo prizor je nekako odudarao od opšteg meteža. Gospodin je na sebi imao jarko bordo odelo, belu košulju i šarenu kravatu, a u ruci je držao dugačak beli štap. U tom trenutku mi je bilo jasno da je gospodin slep, ali me je još više ushitila činjenica da je on sigurno neko od osoblja škole. Na moje pitanje o tome ko je on, direktor škole je odgovorio da je to njihov profesor muzičkog. Ne bih znala kako da opišem svoje oduševljenje kada sam shvatila da jedna od najstarijih srednjih škola u Filadelfiji sa izuzetnom reputacijom, u kojoj je teško dobiti posao i u kojoj je izuzetna čast raditi, zapošljava jednu osobu sa posebnim potrebama, te kakvu poruku to šalje mladim ljudima. Bila sam iskreno ganuta tim lepim primerom i odmah sam na to skrenula pažnju i ostatku grupe. Pri kasnijem pogledu na satnicu, pomislila sam kako mi je ovaj dan lepo počeo, te da će džez koncert na koji smo trebali ići uveče biti njegov divan završetak.

Prilazeći mestu održavanja koncerta iste večeri, na jednoj od glavnih filadelfijskih ulica, na dva ćoška pre koncertne dvorane, u opštem metežu užurbane ulice začula sam saksofon, da bih trenutak kasnije prepoznala i melodiju. Ave Marija.

„Zaista neobično,” pomislila sam i pohitala da vidim izvođača.

Proguravši se između nekolicine brbljivih prolaznika u pravcu iz kog je dolazila melodija,

ugledala sam njenog izvođača i stala kao ukopana. Nisam mogla da verujem svojim očima: bio je to isti onaj nastavnik muzike od prepodne. Sedeo je na stolici bez naslona u istom onom odelu, košulji i kravati i svirao. Pored njega je na zid bio naslonjen njegov beli štap, dok je ispred njega bila kutija za saksofon, a na njoj jedna mala, bela, plastična kofa sa kesom u koju su prolaznici ubacivali novac.

Šok je bio trenutni. Utom je i neko iz grupe upitao da li je to isti onaj nastavnik, da bi drugi uzbuđeni glas potvrdio da jeste, a neki iz grupe su se odmah mašili za novčanik i ubacili novac u onu kesu i kofu.

Usput su se pitali da li gospodin svira iz čefa, ljubavi ili iz finansijskih razloga, odnosno nužde. Svima nam je bilo nepojmljivo da jedan nastavnik iz takve škole, za koju smo smatrali da daje sjajan primer deci, ima potrebu – bilo koje vrste koja implicira zarađivanje novca na način na koji to u našoj zemlji čine prosjaci i beskućnici – da svira na ulici. Dok je neko komentarisao da on to verovatno radi u dobrotvorne svrhe, krenula sam da ga pozdravim i pitam da li je to

istina, ali sam zastala kada sam shvatila da se mi zapravo nismo ni upoznali u školi. Zaboga, on nas nije ni video! Kako sada da pridem slepom čoveku i dovedem ga možda u nezgodan položaj, kada on pojma nema da znam gde radi i čime se bavi. Prebirajući naviruća pitanja i dileme o situaciji u kojoj se nikada pre toga nisam našla, obrela sam se u velelpnoj koncertnoj dvorani.

Iz neke vrste transa i razmišljanja o profesoru muzike iz elitne škole koji posle časova za novac svira na ulici trgnuo me je blic jednog kolege koji nas je molio da se nasmešimo za kameru. Baš mi je bilo do smejanja! Okrenula sam se prema Mirjani i rekla:

„Ja odoh da pozdravim onog gospodina i da se upoznam sa njime. Ne mogu samo tako da mu bacim dolar, a da ne znam zašto svira na ulici. Hoćeš li sa mnom?”

Mirjana je bez reči krenula sa mnom. Kako smo se približavale zvuku saksofona, moja panika je rasla. Šta da mu kažem? Kako da započnem razgovor? Eto, šta ti je sva obuka iz PR-a i komunikacije! Kada ti najviše treba, onda ti ništa ne pada na pamet. Bogarala sam i besnela u sebi, da bih shvatila da stojimo ispred njega i da nas on „posmatra”, polako spustivši saksofon.

„Dobro veče, gospodine,” oslovila sam ga. On je otpozdravio, dok je Mirjana još uvek ćutala. Delovao je malo zbunjeno i iznenađeno. Uf, kada bih samo znala koliko on u stvari vidi, odnosno ne vidi. Prišla sam bliže, tako da ljudi više nisu mogli da prolaze između nas. Predstavila sam se i rekla odakle ga znamo. Predstavila sam i Mirjanu, rekla mu odakle smo, da smo tu na studijskom putovanju i ispričala mu našu nedoumicu. Izvinila sam se na eventualnoj neumesnosti i ispričala razlog naše zbunjenosti što ga vidimo da svira na ulici. Rekla sam da bi kod nas – još uvek, moža i na sreću – bilo nezamislivo videti nastavnika iz bilo koje škole, a kamoli jedne od najpoznatijih u regionu, kako na ulici svira za novac, te bih volela da znam zašto on to radi.

„Nisam znala da li skupljate novac u dobrotvorne svrhe ili samo promovirate džez muziku tokom festivala...?” Oprezno sam započela pitanje.

Iako sam odrasla sa tri dečaka čija je majka poreklom iz Zambije, tek tada sam prvi put u životu jasno videla osobu afričkog porekla da je pocrvenela.

„U šta li sam se uvalila,” pomislila sam sva uznemirena, već požalivši zbog ove male avanture.

Nakon dubokog uzdaha i nečega što je nalikovalo pogledu u mom pravcu, gospodin je ustao, odložio saksofon i rekao:

„Znate, novac nikome i nikada nije naodmet. Međutim, ja sviram duhovnu muziku i to vidim kao svoju misiju. Muzika je nešto što ja volim i što me čini srećnim. Ona je deo mene i jedini način na koji mogu da se iskažem i afirmišem, ma šta to podrazumevalo.”

Tako mi i treba. Dobila sam šta sam tražila. Osetila sam kako mi suze naviru na oči od pomešanih emocija, od kojih je neka vrsta stida bila najjača. Bio je to ujedno i jedan od najdiplomatskijih, najljudnijih i najljudskijih odgovora na jedno u suštini vrlo neumesno pitanje, pogotovo po američkim merilima. Međutim, za divno čudo, Gospodin – koji se tog trenutka u mojim očima „uzdigao do jednostavnosti”, kako bi to Andrić rekao – samo je mirno nastavio:

„Rekli ste da ste bili u Vašingtonu. Moja ćerka tamo studira na Američkom univerzitetu. Uskoro će kraj godine i doćiće kući. Jako se radujem što ću je uskoro videti. A čime se vi bavite u vašoj zemlji? Kako ste ono rekli da se zovete?”

Mirjana i ja smo mu se ponovo brže-bolje predstavile i objasnile mu šta inače radimo, još uvek jednako zbunjene i uzbuđene. Potom mi je na pamet palo da je upravo ovo priča o životu jednog pravog Amerikanca koju valja ispričati i na nekom drugom meridijanu. Upitala sam Gospodina da li se slaže sa tim da objavim priču o ovom našem susretu, te da ga fotografišem kako bih sliku priložila uz priču.

„Naravno,” rekao je s osmehom, polako sedajući i uzimajući svoj instrument.

Dok je on sedao, pružila sam mu ruku koju on nije primetio. Mirjana je u međuvrmenu u kofu spustila dve novčanice koje smo nasumice izvukle iz džepova, a potom spazila da sam se ja rasplakala, svim silama se trudeći da me Gospodin ne čuje.

„Šta ti je?” pitala me je jednako suznim očima.

„On ne vidi moju ruku,” rekla sam i sa obe ruke uhvatila njegovu desnu šaku pozdravljajući se sa njim. Mira je samo preuzela njegovu ruku u svoju, dok sam ja nameštala fotoaparat da ga slikam. Tog trenutka mi je sinulo: koga da potpišem pod fotografiju?

„Miro, pa mi ga nismo ni pitali za ime,” rekla sam sada već potpuno postićena i uzbuđena, sa knedlom u grlu koja me je davila. Mirjana je samo domahnula glavom i rukom i krenula ka dvorani šmrcajući i vadeći maramicu iz džepa, dok sam ja Gospodina, uz još jednu salvu izvinjenja, upitala za ime.

Izgovorio ga je sa ponosom, ili se barem meni tako činilo. Potom je mahnuo u mom pravcu, prineo saksofon usnama i zasvirao Amazing Grace.

Tako smo Mirjana i ja upoznale Viliijama Bila Dagleasa. I bila nam je čast.